Vizier 2016-2

Nieuwsbrief Statenfractie Zuid-Holland

SGP

In het Vizier

Na een periode van (relatieve) rust, heeft de provinciale politiek de draad weer opgepakt. Er is genoeg te doen in het altijd dynamische Zuid-Holland. Of het nu gaat om de bestrijding van zwanen die schade toebrengen aan gewassen of om het aanpakken van bedrijven die schadelijke stoffen uitstoten, om het tegengaan van leegstand bij kantoren of om de restauratie van waardevolle monumenten, de provincie zal oplossingen moeten aandragen.
In dit nummer van Vizier leest u wat de inbreng van de fractie SGP & ChristenUnie op al deze punten is. Het is mooi om te zien dat met deskundige inbreng zaken in positieve zin kunnen worden bijgesteld.
Bij alle praktische handwerk is er echter ook het besef dat we hier op aarde niet voor onszelf leven. Statenlid Chris van der Velden verwoordt dat heel mooi in zijn column over het spreken van de waarheid, juist ook in de politiek. Het gaat daarbij om de eer van God en om het heil van onze naaste.
Dat is politiek met een meerwaarde.

Rudy Ligtenberg, eindredacteur

Chemours Dordrecht

1

PFOA
Chemours, het vroegere Dupont, staat volop in de schijnwerpers. Werknemers én omwonenden maken zich zorgen over de invloed op hun gezondheid van de in het productieproces gebruikte stof PFOA. *Pagina 1.*

1
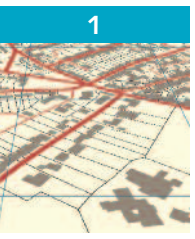
Ruimte
Kantorenbouw, detailhandel en de agrarische sector zijn voor hun ontwikkeling gebaat bij goede regelgeving. En welke sector niet eigenlijk? De regels voor ruimtelijke ontwikkeling moeten daarom steeds geactualiseerd worden. Henk van Dieren schrijft erover. *Pagina 1, Vervolg op pagina 3.*

2
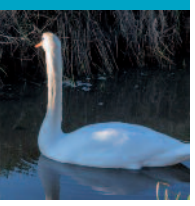
Overlast
Ook in dit nummer van Vizier weer een blik in de natuur nu het doden van overlastgevende zwanen en ganzen op veel bezwaren stuit. Is nietsdoen een optie? *Pagina 2.*

3

Verschil maken
De manier waarop het openbaar bestuur is ingericht en werkt kan economische groei belemmeren. De inhoudelijke opgave moet voorop staan, schrijft de ambtelijke top van Nederland in zijn advies. Chris Schaapman maakt er een paar kanttekeningen bij. *Pagina 3.*

Rumoer rond de teflonproductie

"Spijt is kennis die te laat komt". Met deze woorden opende de fractie SGP & ChristenUnie de bespreking over de intussen overbekende of beter gezegd beruchte stof perfluoroctaanzuur in het product teflon. Perfluoroctaanzuur (PFOA) werd tot 2012 bij het Dordtse bedrijf Dupont (het tegenwoordige Chemours) gebruikt bij de productie van teflon, bekend als de antiaanbaklaag.

Medewerkers en omwonenden van het bedrijf zijn langdurig aan hoge hoeveelheden van PFOA blootgesteld. Daardoor is er mogelijk sprake van nadelige effecten op de gezondheid. Alle betrokkenen betuigen spijt en vinden dat dit niet had mogen gebeuren. Ook voormalig wethouder en gedeputeerde Govert Veldhuijzen vindt het allemaal teleurstellend. Maar het is wél gebeurd.

Op 6 juni jl. schrijft de minister dat er een onderzoek zal worden ingesteld om alle feiten boven water te krijgen met betrekking tot het gebruik van de stof DMAC bij de lycrafabriek, het gebruik van de stof PFOA bij de teflonproductie en de destijds gehanteerde werkprocessen en tenslotte de daarbij behorende risicobeheersingsmaatregelen (in het kader van blootstelling van werknemers) die het vroegere Dupont hanteerde.

De provincie heeft opdracht aan het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) gegeven voor het uitvoeren van een verificatie- en steekproefonderzoek onder omwonenden van Chemours. Het onderzoek moet uiterlijk in april 2017 zijn afgerond.

Naast alle verwijzingen naar de Verenigde Staten, waar Dupont met dezelfde stof werkte en waar een bevolkingsonderzoek uitwees dat 70.000 mensen gezondheidsproblemen hadden gekregen, moeten we de context niet uit het oog verliezen. In Amerika ging het om lozing op het oppervlaktewater wat ervoor zorgde dat veel mensen, zeker die met een eigen drinkwaterput, grote risico's liepen. Ook in Dordrecht zijn er stoffen in het oppervlaktewater terechtgekomen, maar in veel lagere concentraties.

Deze informatie dateert van eind juni. Onze fractie volgt dit proces nauwlettend.

[Noot van de redactie: Inmiddels verschenen opnieuw verontrustende berichten in de pers. Actuele informatie is te vinden op de website van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid.]

Chris van der Velden, Statenlid SGP

Startnotitie VRM

De Visie Ruimte en Mobiliteit (VRM), ofwel de Provinciale Structuurvisie voor de Ruimtelijke- en Verkeerskundige inrichting van de Provincie Zuid-Holland, werd in juli 2014 vastgesteld. Het verbaast ons niet dat deze VRM steeds weer aangepast moet worden. Nieuwe ontwikkelingen, bijvoorbeeld op het gebied van verkeer, landbouw, detailhandel en industrie, vragen om regels waarmee ze kunnen worden gestuurd. Sinds 2014 ligt er nu al voor de derde keer een wijzigingsvoorstel op tafel. Een aantal opvallende onderwerpen wil ik langslopen.

Leegstand

Regionale woon- en kantorenvisies van vóór 1 juli 2015 zullen worden verwerkt. Ook wordt de tekst van het detailhandelsbeleid op basis van jurisprudentie aangepast, met als doel het bestaande beleid te kunnen uitvoeren. Kantoren en detailhandel (zie voor dit laatste ook de vorige uitgave van Vizier) zullen door de bovenmatige leegstand de aandacht van de provincie blijvend nodig hebben.

Landbouw

Landbouw is, hoe kan het ook anders, een belangrijke bedrijfstak in onze provincie. Goed voor 81 miljard Nederlandse export. Behalve voor onze eigen voedselvoorziening is de landbouw dus ook belangrijk voor andere delen van de wereldbevolking. De sector staat onder druk, zowel door de dalende marktprijzen als door de macht van de winkelketens, en krijgt ten onterechte een negatief imago opgedrongen. Daarom is er veel werk aan de winkel.

Wordt vervolgd op pagina 3.

Schade door overlastgevende zwanen

In vrijheid levende dieren zorgen over het algemeen voor een verrijking van de natuur en van de natuurbeleving door de mens. Soms richten ze enige schade aan, maar dat hoort erbij. Op het platteland houdt men hier rekening mee. Maar het moet natuurlijk niet té schadelijk worden.

Er wordt door de overheid in samenwerking met agrariërs, particulieren en organisaties veel geld gespendeerd om de biodiversiteit in stand te houden en waar mogelijk te verbeteren. Dat wil zeggen dat de variatie in diersoorten en plantensoorten niet afneemt, ten minste gelijk blijft en zelfs toeneemt.

> Het wordt een bekend patroon: eerst uit de hand laten lopen, waarna drastische maatregelen nodig zijn. Met als gevolg veel negatieve publiciteit.

Het is echter een probleem als de populatie van een soort te groot wordt. Agrariërs zien dat hun gewassen schade lijden. Ook andere natuurbeheerders constateren dat dier- en plantensoorten schade ondervinden en soms uitsterven. Zo is de populatie damherten in de Amsterdamse Waterleidingduinen zo groot geworden dat daardoor veel dier- en plantensoorten verdwijnen. Dat laatste heeft weer tot gevolg dat ook de vlinderstand wordt aangetast. En wat te denken van de grote hoeveelheid ganzen in het veenweidegebied, die een nadelige invloed heeft op de aanwezigheid van weidevogels.
Kortom, niet beheren lijkt dier- en milieuvriendelijk, maar is kortzichtig. Bij te laat ingrijpen resten slechts drastische en dieronvriendelijke methodes.

Een nieuw hoofdstuk in dit boek is de groeiende hoeveelheid zwanen, vooral in de Krimpenerwaard. De huidige populatie bedraagt ongeveer 350 broedparen die jaarlijks met zo'n 1000 jonge vogels toeneemt. Voorheen werd dit aantal door beheer met 700 verminderd. Inclusief trek naar andere streken en sterfte bleef de omvang op die manier stabiel. Maar omdat er nu niet wordt ingegrepen loopt de toename van het aantal zwanen steeds verder uit de hand.

Het wordt een bekend patroon: eerst uit de hand laten lopen, waarna drastische maatregelen nodig zijn. Met als gevolg veel negatieve publiciteit.
Ganzen eten gezamenlijk een aaneengesloten stuk grasland kaal. Zwanen doen in feite hetzelfde, maar dan verspreid over een groter gebied. Daardoor is de schade moeilijk te bepalen en lijkt die in de meeste gevallen onder de vergoedingsdrempel te blijven. Wordt de schade niet gemeld, dan kunnen tegenstanders van verdergaande maatregelen dit aangrijpen door te beweren dat er helemaal geen schade is. Dus de oproep is: schade altijd melden. Het nemen van maatregelen wordt anders ten onrechte gehinderd.

Henk van Dieren, SGP-Statenlid

Gemeenlandshuis Kinderdijk.

Extra geld voor restauratie goed besteed

Eind 2014 kreeg een voorstel van de SGP & ChristenUnie-fractie waarin veel extra geld werd gevraagd voor twaalf restauratieprojecten, ruime steun in Provinciale Staten. Hoe staan de projecten er nu voor? Een greep uit de resultaten.

Op Begraafplaats Groene Steeg in Leiden is het instortingsgevaar van de keldergraven geweken. Van sommige graven zijn de zerken door hardstenen exemplaren vervangen en het hekwerk van de begraafplaats is opgeknapt.

In Rijnsburg werd het metselwerk van de toren van de Laurentiuskerk gerestaureerd. Roestende gevelankers werden heel zorgvuldig geconserveerd. En wat te denken van de 1900 leien die werden vervangen?

In Alphen aan den Rijn is het restauratiewerk van de glas-in-loodramen van de Bonifatiuskerk voltooid.

Van de Zesde Hooge Boezemmolen in Haastrecht werden de draaiende delen weer compleet gemaakt en van de voor- en achterwaterloop is de beschoeiing vernieuwd. De restauratie was deze zomer nog niet helemaal klaar.

In Sommelsdijk was deze zomer het herstel van dakleien en metsel- en voegwerk van de Hervormde Kerk nog gaande.

Daken en dakkapellen van het Gemeenlandshuis in Kinderdijk zijn hersteld.

Van de restauratie van het dak van de Hervormde Kerk in Nieuwland kan hetzelfde worden gezegd.

Op de toren van de Hervormde Kerk in Leerdam werden leien en loodwerk vervangen.

Van de Hervormde Kerk in Kinderdijk zijn metselwerk en voegwerk van de toren hersteld en is het dak gerepareerd.

Ook in Langerak in de Alblasserwaard is het restauratiewerk aan de kerktoren voltooid. Het werk had betrekking op metsel- en voegwerk en de houtconstructie in de kerktoren.

De restauratiewerkzaamheden aan Molen De Roos in Delft en Museum Boijmans Van Beuningen in Rotterdam zijn uitgesteld.

Al met al een mooi resultaat van een initiatief van onze fractie.

Flip Mak, fractiemedewerker

Beeld Shutterstock

Verkeerd geadresseerd?

Voor de adressering van Vizier wordt voor elke uitgave een actueel adressenbestand gebruikt.

Bij adreswijziging geldt: bij voorkeur een berichtje aan het partijbureau. Zie voor contactgegevens van fractie, redactie en partijbureau de achterpagina.

Beeld Shutterstock

Vervolg van 'Startnotitie VRM' (pagina 1).

In het Hoofdlijnenakkoord van de provincie is opgenomen dat aan akkerbouwbedrijven bij samenvoeging vergroting van het bouwperceel wordt toegestaan. Dat moet volgens onze fractie gelden voor álle agrarische bedrijven. Gelijke monniken, gelijke kappen. De SGP & ChristenUnie-fractie hanteert de stelling dat begrenzing van een bouwblok een goed uitgangspunt is. Mits goed onderbouwd moet daarvan zo nodig echter kunnen worden afgeweken. Samenvoeging van bedrijven is er zo een, waarbij ook de te verlaten percelen in het proces betrokken moeten worden.
Bij ontwikkelingen in de intensieve veehouderij telden ook niet-wettelijke dierenwelzijns- en milieueisen mee. Door onze fractie zijn daarbij vraagtekens geplaatst: hoe kon een overheid eisen stellen die niet tot (het wettelijke kader van) de ruimtelijke ordening behoren? De Raad van State heeft dit soort criteria nu terecht geschrapt.
Naar aanleiding hiervan is alsnog in het coalitieakkoord opgenomen dat bij het ontbreken van een juridische uitweg, bedrijven "op slot" worden gezet. Onze fractie heeft daar tegenin gebracht dat het beoogde doel, namelijk dierenwelzijn en een beter milieu, daarmee niet wordt bereikt. In de wijzigingsvoorstellen is nu opgenomen dat een uitbreiding tot tien procent mag worden toegestaan en dat een grotere uitbreiding na afspraken met de sector tot de mogelijkheden behoort. Dat is in elk geval beter dan de aanpassing in het coalitieakkoord, maar voor de toekomst nog onvoldoende.

Henk van Dieren, Statenlid SGP
Reageren? h.vandieren@statenzh.nl

"Samen verder fietsen"

Met de slogan "Samen verder fietsen" werd op 20 april jl. het nieuwe Fietsplan 2016-2025 aan Provinciale Staten gepresenteerd.

Het doel is om van Zuid-Holland de best bereikbare provincie te maken, ook als het gaat om de fiets. Het plan bevat drie speerpunten: optimalisatie van fietsnetwerken, het opnemen van de fiets in de totale vervoersketen en de aanleg van innovatieve energie-neutrale fietspaden. Als fractie zijn wij hier blij mee. Bij het speerpunt optimalisatie van fietsnetwerken hebben we wel aangegeven dat het plan hier en daar "missing links" vertoont, zoals bij de Molenkade bij Groot-Ammers en in de Krimpenerwaard. Voor zover wij nu kunnen nagaan is daar naar geluisterd en is er intussen contact opgenomen met medeoverheden om via cofinanciering ook de "missing links" toe te voegen aan het fietsnet.
Bij het opnemen van de fiets in de totale vervoersketen hebben we gepleit voor het aanbieden van parkeergelegenheid voor auto's met fietsendragers in of aan de rand van de grote steden. Dat valt goed te combineren met parkeergelegenheid bij knooppunten van het openbaar vervoer. Mensen kunnen dan met de auto naar de stad komen en per fiets hun weg vervolgen. Op deze wijze blijft de binnenstad rustiger en schoner.

Verder hebben we aangedrongen op "slimme verlichting" (verlichting die aangaat bij het naderen van een fietser) langs stille fietspaden die gebruikt worden door de schoolgaande jeugd.

Chris van der Velden, Statenlid SGP

Het verschil maken

Volgend jaar worden er weer landelijke verkiezingen gehouden. De voorbereidingen daarvoor zijn al in volle gang. Zo wordt binnen de politieke partijen nagedacht over nieuwe partijprogramma's en wordt er vanuit allerlei organisaties (alvast) druk gelobbyd om die programma's te beïnvloeden. Ambtelijk wordt er ook een duit in het zakje gedaan met een rapport van de Studiegroep Openbaar Bestuur, getiteld "Maak verschil. Krachtig inspelen op regionaal-economische opgaven". Dit rapport werd in maart jl. door minister Plasterk aan de Tweede Kamer gezonden. Overigens zonder nadere standpuntbepaling van het Kabinet.
In de Statencommissie Bestuur en Middelen spraken we over dit rapport, omdat het aanbevelingen doet over de regionale opgaven van de provincie. De ambtelijke studiegroep beveelt aan om in de regio de inhoud voorop te zetten en niet de formele bestuurlijke inrichting. Dat lijkt me een waar woord, want wil je bijvoorbeeld de regionale economie versterken dan zijn bestuurlijke vormen ondergeschikt aan de aanpak.
Tegelijk is het wel raar dat de schrijvers van het rapport toch met een aanbeveling komen om de verhouding tussen provincie en gemeente aan te passen: "Aan grootstedelijke regio's kunnen, indien gemeenten in die regio daartoe een verzoek indienen, provinciale taken en bevoegdheden worden gedelegeerd". Waarom? En waarom de grootstedelijke? Maar vooral… ach, zo zijn we toch weer bij de vorm en weg van de inhoud. Hoe jammer is dat! Voordat ik het rapport terzijde leg, deel ik één volzin met u: "De mismatch tussen context specifieke opgaven en de adaptiviteit van het openbaar bestuur laat kansen voor meer economische ontwikkeling onbenut". Ik zou zeggen: zoek elkaar gewoon op, stel een aanpak vast en handen uit de mouwen graag. In het belang van een krachtige regionale economie in Zuid-Holland!

Chris Schaapman, Statenlid ChristenUnie

Origineel

Wie naar bijdragen van politici luistert kan vaststellen dat zij stuk voor stuk hun best doen om origineel te zijn! De één lukt dat beter dan de ander. De taalfilosoof Wittgenstein geeft ons een waardevol advies. "Als je origineel wilt zijn, lieg dan niet!" Spreek de waarheid, dan ben je origineel! Ja, dan ben je uniek!

Een advies dat zeker op zijn plaats is in de politiek. Niet dat daar aan de lopende band gelogen wordt, maar niet liegen wil nog niet zeggen dat je de waarheid spreekt. Je voegt woorden tot zinnen die een bepaalde indruk achterlaten, maar niet de feiten benoemen. Soms wordt het afgedaan als "taalspel". In de wandelgangen heet dat: "een politiek antwoord". Maar wat schieten we daarmee op? We zijn niet uniek, spreken niet de waarheid en het brengt ons land en onze burgers geen steek verder. En… daarvoor waren we als politici toch het openbaar bestuur in gegaan?

Hoewel waardevol, was Wittgensteins advies niet origineel en ook niet uniek. Ruim 3500 jaar vóór Wittgenstein kregen we al het gebod om de waarheid te spreken. Dat reikt veel verder dan het verbod op liegen. Geen "taalspel" zodat iemands woorden worden verdraaid. Niet zomaar een oordeel over iemand vellen. Geen politiek antwoord, dus oprecht spreken en van iedereen zijn eer en goed gerucht, naar onze kennis en kunde, bevorderen.

> Soms wordt het afgedaan als "taalspel". In de wandelgangen heet dat: "een politiek antwoord".

Wie kan daar aan tippen? Ja, Wittgenstein heeft gelijk, dan ben je echt uniek, niet alleen in de politiek, maar in heel de wereld. Maar lukt dat ons als mens wel? Eén is er geweest, Jezus Christus. Hij is ons gelijk geworden, maar zonder zonden. Hij sprak de Waarheid, Hij is de Waarheid. Laat Hem daarom niet alleen een Voorbeeld zijn, maar veel meer onze Verlosser in het besef dat wij nooit uniek zullen zijn. Laat wij daarom in het bijzonder Zijn eer en goed gerucht naar ons vermogen bevorderen! Juist in de politiek!

Chris van der Velden, Statenlid SGP

Gast van de fractie

De redactie nodigt voor elke uitgave van Vizier een raadslid, wethouder of waterschapsbestuurder uit om een kijkje te nemen in de fractiekeuken.

Deze keer is Jan van Helden onze gast. SGP-er Van Helden werd in 1990 raadslid in 's-Gravendeel. Nadat 's-Gravendeel in 2007 opging in de nieuwe gemeente Binnenmaas werd hij hier commissielid en in 2014 opnieuw raadslid. Onlangs nam hij wegens verhuizing naar Hendrik Ido Ambacht afscheid van Binnenmaas. Daarnaast was Van Helden eerst negen jaar bestuurder van waterschap De Groote Waard en vervolgens -en nog altijd- van het in 2005 nieuw gevormde veel grotere Waterschap Hollandse Delta. Een paar vragen aan Van Helden.

Wat dreef u om al die jaren politiek-bestuurlijk actief te blijven?

"In het kort: een sterk verantwoordelijkheidsgevoel, hoogachting voor de beginselen van mijn partij en de wens om de achterban te vertegenwoordigen. Die achterban is overigens veel breder dan men vaak denkt."

Wat zijn, gelet op uw ervaring in de lokale politiek en het waterbeheer, zaken waarbij gemeenten, waterschap en provincie elkaar nodig hebben?

"Het gaat vooral om zaken die de gemeentegrens overschrijden, bijvoorbeeld de ruimtelijke inrichting, verkeer en vervoer en infrastructuur. De samenhang bij dergelijke projecten dient vanuit één orgaan te worden gecoördineerd. Verder hebben we elkaar nodig bij investeringen in lokale ontwikkelingen."

Hoe kan een kleine gemeente zich in een steeds groter bestuurlijk geheel blijven profileren?

"Door alert te blijven op ontwikkelingen en niet altijd tegengas te geven aan hogere overheden. Het is daarbij belangrijk om een duidelijk profiel te hebben én dat uit te dragen. Dit wordt intussen door allerlei complexe decentralisaties en bestuurlijke opgaven overigens wel steeds lastiger."

Reageert u eens op de volgende uitspraak: "U bent als leidinggevende werkzaam in de bouwsector. Dat betekent vooral resultaatgericht werken. Politieke en ambtelijke molens draaien maar langzaam."

"Soms werkt het politieke poldermodel met zijn vele compromissen remmend op de draaiende molen; in veel gevallen zou in het bedrijfsleven allang een besluit zijn genomen. "Niet mauwen maar bouwen", is een veelgehoorde uitspraak."

Een politieke functie moet voor iedereen bereikbaar zijn. Zal dat zo blijven?

"Ik vrees van niet. De inhoud van het politieke werk wordt steeds complexer. Maar niet iedereen wil politiek actief zijn. Bekwaamheid en beschikbaarheid worden steeds belangrijker."

U was even te gast bij onze fractie. Welke indruk hebt u gekregen?

"Dat het een voorrecht is om op grond van de SGP-beginselen ook in de Staten politiek te kunnen en te mogen bedrijven. Ik zie kundige mensen, wiens bijdragen ertoe doen. Dat is mede te danken aan de goede onderlinge harmonie en de opgebouwde ervaring: "Doen wat uw hand vindt om te doen"."

Jan van Helden

Contacten met de 'buitenwereld'

Het is goed dat we als Statenleden regelmatig de vergaderzalen in het provinciehuis achter ons laten en ons in de provincie oriënteren op vraagstukken die er spelen. In het achterliggende half jaar maakte ik drie momenten mee van nuttige contacten met de wereld buiten het Zuid-Hollandplein.

Als Statenleden hadden we ontmoetingen met onze collega-volksvertegenwoordigers in de grote steden Rotterdam en Den Haag. Deze waren best bijzonder, omdat er jarenlang een afstandelijke verhouding was tussen de provincie en de stadsregio Rotterdam en het stadsgewest Haaglanden. Rondom de opheffing van deze bestuurlijke samenwerkingsverbanden (als gevolg van een wetswijziging) en de vorming van de nieuwe Metropoolregio Rotterdam Den Haag was er een soort stammenstrijd gaande over de bevoegdheden op het gebied van verkeer en vervoer. Geleidelijk ontstond bij alle partijen het besef dat samenwerken beter is dan elkaar argwanend blijven bekijken. Mede daarom was het goed om in een informele sfeer met elkaar van gedachten te wisselen over de uitdagingen voor de steden en de manier waarop we concreet met elkaar kunnen samenwerken.

Geleidelijk ontstond bij alle partijen het besef dat samenwerken beter is dan elkaar argwanend blijven bekijken.

Eind maart nodigden we voor de derde keer sinds het begin van deze Statenperiode raadsleden, wethouders en waterschapsbestuurders uit onze achterbannen uit voor een ontmoeting in het provinciehuis. Centraal stonden de veranderingen in de detailhandel en de kantorenmarkt en de consequenties ervan voor onze ruimtelijke ordening. Daarnaast was er volop ruimte om vragen uit de verschillende regio's uit te wisselen.
Wij vinden de bijeenkomsten verrijkend, ook voor de onderlinge contacten en we gaan er dan ook graag mee door.

Servaas Stoop,
fractievoorzitter Statenfractie
SGP&ChristenUnie

Uitgave
SGP & ChristenUnie-Statenfractie en de provinciale verenigingen van de ChristenUnie en de SGP in Zuid-Holland.
Verschijnt 3 keer per jaar in een oplage van ruim 14500 exemplaren.

Vormgeving en productie
Drukkerij Holland bv,
Alphen aan den Rijn

Contact met de fractie of de redactie
Telefoon: 070 - 441 7051
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
Email: fractie@zuid-holland.sgp-christenunie.nl

Redactie
Rudy Ligtenberg, Flip Mak, Wim de Roos, Chris Schaapman en Servaas Stoop

Adreswijzigingen
Bij verhuizing of opzegging graag een bericht naar het partijbureau:
Ledenadministratie SGP
Dinkel 7
3068 HB ROTTERDAM
Email: administratie@sgp.nl

september 2016

Informatie
website: www.zuid-holland.sgp.nl
twitter: @SGPZH

Fotoverantwoording
Flip Mak
Stockbeelden